

Milieuvriendelijke gevelreiniging bestaat niet

Een belangrijk onderdeel van gevelreiniging is de daarvoor gebruikte chemie. Verkeerd gebruik heeft bijna altijd onomkeerbare schade tot gevolg. Vandaar dat de komende twee artikelen over chemie gaan. In het eerste gaat bouwchemisch adviseur Alain Marchant in op de verschillende middelen. In het tweede laten we praktijkcases zien waar het behoorlijk mis is gegaan en vertelt Marchant hoe deze schade te voorkomen zou zijn geweest.

Alain Marchant.

TEKST:
LEON VAN DEN BERG
FOTO'S: INDUSTRIE

“Veel methodefouten hebben te maken met communicatie”, start Marchant. Het begint al bij de fabrikant. Die maakt vaak goede producten en heeft daarbij ook een prima veiligheidskaart. Alleen is het etiket voor een gemiddelde schoonmaker nauwelijks te bevatten. De samenstelling zegt hem niets, omdat hij die stoffen toch niet kent. Veel belangrijker is dat er bijvoorbeeld duidelijk op staat waarvoor het product geschikt is. Deze informatie ontbreekt meestal. Meestal staat deze informatie wel op de fabrikanten website, maar welke schoonmaker heeft een iPad bij zich? Daarnaast gaan schoonmakers natuurlijk aan de slag met de middelen die ze uitgereikt

krijgen. Dat hoeven niet altijd de meest geschikte middelen te zijn. Vaak komt de keuze voor een bepaald middel tot stand in een gesprek tussen de verkoper van de fabriek en de inkoper van de schoonmaakorganisatie. Beiden hebben meestal nauwelijks verstand van chemie. Daarom wordt nogal eens niet op geschiktheid ingekocht maar op prijs. De verkoper moet immers zijn targets halen en probeert dat zo snel mogelijk te doen, de inkoper wordt afgerekend op een gunstige prijs. Natuurlijk moet je de commercie niet uit het oog verliezen, maar zodra die de meest effectieve oplossing voor een gevelprobleem in de weg staat, moet je die naar het tweede plan laten verhuizen. Ongeschikte of minder goede middelen kunnen tot forse schade leiden en dan is goedkoop zeker duurkoop.”

ZUREN

Wat zijn dan geschikte middelen? Die vraag is eerder gesteld dan beantwoord, zo blijkt. “Globaal genomen heb je drie soorten schoonmaakmiddelen: zuren, alkalische middelen en middelen waarvan het (organische) oplosmiddel de werking bepaalt”, aldus Marchant. “Daarnaast is de ondergrond bepalend voor wat je kunt toepassen. Over zuren kun je betrekkelijk kort zijn. Ze hebben een korte reactietijd en zijn nauwelijks temperatuurgevoelig. Ze werken effectief, maar je moet weten wat je doet. Ze kunnen metalen onherstelbaar aantasten en je mag ze bij voorkeur niet op poreuze ondergronden gebruiken en ook nooit op natuursteen. Een populair middel is HCL ofwel zoutzuur. Dat mag nooit toegepast worden op stenen gevels, omdat de gevel daardoor chloride gaat bevatten en hygroscopisch

Reinigen van gemoffeld aluminium.

Eerst testen, dan pas uitvoeren.

Testmateriaal voor nader onderzoek.

wordt. De gevolgen zijn enorm: door het uitzetten van het zout door het opgenomen vocht schilfert het oppervlak van bijvoorbeeld baksteen af. Dit proces is niet meer terug te draaien. Andere zuren kunnen weer kristalvorming teweegbrengen en dat geeft een vergelijkbare schade. Niet alle zuren zijn ongeschikt, maar je moet dus weten wat voor effect ze op de steen hebben en wat ze er eventueel in achter laten. Je kunt met zuren goed roest en koperoxide-sporen verwijderen. Handig als je stations moet schoonmaken. Belangrijk is dan wel dat je de ondergrond kent, want bij natuursteen of zandsteen kun je maar beter de zuren achterwege laten. Bovendien moet je altijd oppassen met zuren. Vroeger werd bijvoorbeeld veel oxaalzuur toegepast, maar dat is voor mens en milieu zeer gevaarlijk.”

LOGEN

De alkalische middelen worden veel breder toegepast. “Ook deze middelen kun je inzetten om ijzer en koperoxide te verwijderen. Je moet dan wel een alkalisch complexerend middel gebruiken, maar die zijn helaas matig effectief. Alkalische middelen lenen zich juist heel goed voor vettige aanslag. Denk bijvoorbeeld aan roet

van verbrandingsmotoren of rookaanslag van industrie en kolen- of oliestook. Dat vind je vooral in oude stadswijken en op monumenten. Hier kun je op bijna alle materialen een alkalisch middel gebruiken, maar het is dan wel van belang dat je een goed middel gebruikt en helaas is dat niet het goedkoopste. Goedkope middelen zijn gemaakt op basis van natronloog. Heel veel fabrikanten brengen dat op de markt, omdat dit een heel goedkope grondstof is. Je krijgt er echter met name bij poreuze stenen een probleem mee. Natronloog is niets anders dan natriumhydroxide in oplossing. Wat voor zoutzuur geldt, geldt ook voor dit middel. Het kan de steen onherstelbaar beschadigen.”

Marchant vervolgt: “Beter is de keuze voor een middel op basis van kaliloog, ofwel kaliumhydroxide in oplossing. Wel wat duurder maar een stuk veiliger voor de gevel, omdat er geen vochtaantrekking plaatsvindt. Dit middel gaat een chemische reactie aan met het vet op de gevel. Dat verzeep en dus is het residu gewoon met water te verwijderen. Overigens geldt voor beide soorten middelen dat je er voorzichtig mee moet werken, dus met handschoenen en een veiligheidsbril, omdat de spatten niet huidvriendelijk zijn. In feite is het vergelijkbaar met de

Met TACT
kom je
verder

Testen op rvs-gevelbeplating.

TACT

Iedereen heeft ooit gehoord van de cirkel van Sinner, maar – om het even tactisch te zeggen – welke schoonmaker kent deze ook? Simpler kan ook, namelijk met TACT. De werking van schoonmaakmiddelen is het resultaat van vier onderdelen: temperatuur, arbeid, chemie en tijd. Als die in de juiste verhouding staan, ontstaat het optimale schoonmaakresultaat. Een voorbeeld. Bij alkalische middelen (C) betekent globaal een verhoging van de temperatuur met 10°C (T) een verdubbeling van de werkingsnelheid en dus een halvering van de tijd (T). Daardoor is minder arbeid (A) nodig.

PLATFORM GEVEL

Het Platform Gevel van de OSB (Ondernemingsorganisatie Schoonmaak- en bedrijfsdiensten) werkt voortdurend aan actuele informatie en documentatiemateriaal voor alle facetten van het behandelen van gevels. Het Platform Gevel wordt hierin bijgestaan door een netwerk van experts, bestaande uit de heren Hugo Speelman, baksteenexpert, Hans van Hall, natuursteenexpert, Jaap Koek, expert op het gebied van metsel- en voegwerk, Henk Duijzer, architect, Alain Marchant, bouwchemicus, en Henk Mulder, expert gevelbehandeling.

Met lakmoespapier kan de zuurgraad (pH) worden vastgesteld.

Kennis/informatie is onontbeerlijk.

Zaken doen in België

Een glazenwasser heet in België een ruitenwasser. Een wisser een aftrekker, een werkslang een darm en een aanhangwagen een remorque. Bel mij even wordt geformuleerd als contacteert u mij. Een kleine greep uit de woordenschat die je tegenkomt als je in België zaken doet met lokale firma's. En een Belg zegt nooit jij, maar altijd U (met hoofdletter) tegen iedereen, ook tegen zijn kinderen.

Veel Nederlanders onderschatten de Belgen uit gewoonte. Ik heb mogen ervaren dat de Belgen uit fatsoen geregeld hun mond houden en zelden direct "ja" antwoorden op beslissingvragen. Maar indien men zich het jargon eigen maakt en de tijd neemt, merkt men dat Belgen zeer gastvrij zijn en zeer zeker niet op hun achterhoofd zijn gevallen. Ik merk wel op dat Belgische leveranciers (gelukkig maar) zeer terughoudend zijn in acquisitie en demo's op locatie. Ik heb dus gemiddeld twee demo's per maand en spreek vele ruitenwassers nog gedurende langere tijd als zij hun offerte hebben gehad. Want Belgen gaan niet over één nacht ijs en hebben schrik van "den Ollander". Dus het eerste wat ik doe is duidelijk maken dat ik wel Nederlander maar geen Hollander ben, omdat ik uit Noord-Brabant kom. Dat smeert de contacten kan ik u zeggen. Als u het verschil niet kent, bent U een Ollander! Doorgaans geen compliment.

Alleen de koffie valt tegen...

Voordeel is dat ik met mijn bus met ladders aan kom rijden en rondloop in mijn werkoutfit. Want ik grijp iedere gelegenheid aan om ter plekke zaken te demonstreren. Ik heb de hele achterbank vol liggen met zaken die ik pak om iets duidelijk te maken. Of te vragen of zij dit of dat al kennen. Zo heb ik geregeld al zaken vanaf de achterbank verkocht, omdat men het onmiddellijk wilde hebben. Ik sprak een prijs af, drukte de hand en kreeg hun woord. En voor een Belg is hun woord net zo goed als hun geld. Ik heb nog nooit achter het net gevestigd als het op betalen aan kwam. Woord is woord, afspraak is afspraak.

Enige wat mij altijd tegenvalt in België is de koffie. Die is doorgaans belabberd en slap. Maar lunchen, daar kan men hier nog wel twee punten aan zuigen! Een warm, vers gebakken stokbrood circa 25 à 30 cm belegd met filet americain, ui, peper/zout, ei en garnituur van verse sla, komkommer, tomaat en dressing is op bijna elke hoek van de straat te krijgen voor geen 5 euro.

Het is goed toeven in het Vlaamse land. Jammer genoeg spreek ik te weinig Frans om mij in Wallonië te wagen. Want Frans schoonmaakjargon heb ik nog niet onder de knie. Maar als ik dat eenmaal beheers, start ik een nieuw Ardennen offensief. ■

Maurice Rutgrink (info@acpbv.com) is ondernemer in de schoonmaaksector en tevens weblogbeheerder. Dagelijks ontvangt hij vele bezoekers op <http://glazenwassen.web-log.nl>

bekende gootsteenontstopper, alleen wordt daar het middel in pure onopgeloste vorm gebruikt."

ONGRIJPBAAR

Henk Mulder, de deskundige die we uit eerdere artikelen over gevelreiniging kennen, is ook bij ons gesprek aanwezig. Hij geeft antwoord op de vraag waarom natronloog nog steeds zo'n groot marktaandeel heeft. "Het gaat domweg om de prijs. Natronloog is een stuk goedkoper en dus kun je als fabrikant meer winst maken. Bovendien kan een schoonmaakbedrijf fabrikanten niet of nauwelijks voor de opgelopen schadeclaim aansprakelijk stellen."

Water is ook oplosmiddel

Het is immers zo goed als onmogelijk om aan te tonen dat je het middel juist hebt gebruikt, terwijl de fabrikant ook nog eens naar de eigen vakkennis van de schoonmaker verwijst. Die had toch moeten weten dat het middel voor zijn toepassing ongeschikt is?"

OPLOSMIDDELEN

Een derde soort reinigingsmiddel is gebaseerd op organische oplosmiddelen. Deze reinigingsmiddelen kun je gebruiken voor het verwijderen van oliën en vetten, lijm (stickers) maar ook voor verf. Denk in dit verband aan graffiti. Marchant: "Belangrijk is hier de lange inwerkingstijd. Hoe langer het middel blijft zitten, hoe beter de verf wordt opgelost, maar ook hoe egalier het resultaat is. Om dit te bereiken moet je verdikte middelen gebruiken."

Afspoelen met water gebeurt uiteindelijk bij alle gevelmiddelen, maar dat lijkt niet erg milieuvriendelijk. Mulder geeft aan dat dit juist is. "Er bestaan geen milieuvriendelijke schoonmaakmiddelen, hooguit is het ene minder belastend voor het milieu dan het andere. Zelfs water is niet milieuvriendelijk als je er vuil mee oplost dat in het milieu terecht komt. Milieuvriendelijk gevelreinigen is dan ook een illusie. Je kunt de schade echter wel beperken door goede middelen te gebruiken die het gebouw duurzaam schoonmaken."